

E-kirjat - uusi luku – e-kirjaseminaari 25.10.2013

Kaarina Meriläinen

Saako olla e-kirja? – sähköiset kirjat ja niiden käytön edistäminen Itä-Suomen yliopiston kirjastossa

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Taustaa Itä-Suomen yliopistosta

- yksi Suomen suurimmista tiedeyliopistoista
- noin 15 000 opiskelijaa; henkilökuntaa 2 800
- kampukset Joensuussa, Kuopiossa ja Savonlinnassa
- opetusta yli 100 pääaineessa
- syntyi Joensuun ja Kuopion yliopistojen yhdistyessä vuonna 2010
- [4 tiedekuntaa](#)
- [erillislaitoksia ja palvelulaitoksia](#)
- [hallintokeskus](#) - mm. Opinto- ja opetuspalvelut:
 - Oppitupa (tieto- ja viestintätekniiikan tuki henkilökunnalle)
 - Oppari (mm. tietotekninen tuki opiskelijoille)

E-kirjakokoelmat Itä-Suomen yliopistossa

Noin 370 000 nimekettä

- sis. 2 ennen 1900-lukua julkaistun englanninkielisen kirjallisuuden kokoelmaa (ECCO ja EEBO) - noin 250 000 nimekettä

Hankittu sekä aggregaattoreilta....

- Ebrary, Ellibs, Ebsco

.... että suoraan kustantajilta

- Elsevier, Springer, Wiley, Oxford University Press, Cambridge University Press jne.

E-kirjakokoelmat Itä-Suomen yliopistossa

E-kirjat nimekkeittäin Josku-tietokannassa käytön helpottamiseksi

- linkit kirjoihin rakennettu ezproxyn kautta -> kirjautuminen etäkäyttöön
- puuttuu paketteina hankitut isot kokoelmat, joihin ei ole saatu MARC-tietueita (esim. EEBO, ECCO) – Joskussa noin 100 000 e-kirjanimekettä
- yksitellen ostetut sisällönkuvailtu YSAlla ja vieraskieliset lisäksi LC-asiasanoilla (+ lääketiede: MeSH ja NLM-luokitus)

E-kirjat palveluittain Nelli-portaalissa

Miksi edistämään e-kirjojen käyttöä?

1) E-kirjojen kasvava määrä kokoelmissa

	2010	2011	2012
Lukumäärä	309 000	350 000	370 000

2) Käyttö KITT-tilastojen perusteella vähäisempää kuin muissa vastaavissa yliopistoissa

	UEF	Turku	Oulu	Tre	Jkl
Käyttö / lkm	1,95	2,62	2,39	2,88	2,74
Käyttö / opiskelija	48,37	49,52	55,85	69,33	71,23

Miksi edistämään e-kirjojen käyttöä?

- 3) **Kurssikirjoja on alettu hankkia myös elektronisina**
 - Pilotti: kaikista uusista yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunnan kurssikirjoista hankitaan myös e-versio jos saatavilla

- 3) **Asiakkaiden mobiililaitteiden määrä kasvaa**

- 4) **Asiakkaille suurin mahdollinen hyöty ajasta ja paikasta riippumattomasta palvelusta**

- 5) **Hankintaa ja luettelointia jo sujuvoitettu -> seuraavaksi painopiste käytön edistämiseen**

Mitä tehty e-kirjojen hankinnan ja luetteloinnin osalta?

E-kirjoja hankkijapohjaa laajennettu

- Aiemmin kaikki e-kirjat hankittiin verkkoresurssipalveluissa (1-2 ihmistä) -> nyt osin samat ihmiset kuin painettujakin kirjoja

E-kirjojen luetteloijien määrää lisätty

- Aiemmin yksi ihminen teki kaiken luetteloinnin -> nyt vastuu jo 3 ihmisellä

E-kirjojen käyttöönsaattamisen työnkulkuja helpotettu

- Ennen sähköposteja hankkijan, luetteloijan ja sisällönkuvailijan välillä -> nyt sharepoint-intran toiminnallisuuksiin perustuen rakennettuna workflowna (EKI – e-kirjojen käsittelyä ohjaava järjestelmä)

EKI-tietue:

Tilauksen nimeke *	Turnaround Challenge : Business and the City of the Future
Tekijä	
Kustantaja	
Valittaja	Ebrary
Yhtäaikaisten käyttäjien määrä	MUPO
ISBN	9780191652387
PO-numero	79228
Aihealue	CAPITALISM , BUSINESS ENTERPRISES
MARC-tietue	MARC-tietuetta ei ole Painetun kirjan MARC
Laskun tila *	Käsittelemättä
Luettelointi	☒ Luettelointia ei aloitettu ☐ Otettu luetteloitavaksi ☐ Luettelointi valmis
Ohita sisällönkuvailu	☐
Sisällönkuvailu *	☒ Vapaana sisällönkuvailtavaksi ☐ Otettu sisällönkuvailuun ☐ Sisällönkuvailu valmis
Kommentit	
URL	Type the Web address: (Click here to test) http://site.ebrary.com/lib/uef/docDetail.action?docID=10759908 Type the description: http://site.ebrary.com/lib/uef/docDetail.action?docID=10759908
Lähetä luetteloitavaksi	☒ Tämä käynnistää workflown!
Created at 30.9.2013 12:12 by Tapio Lehtinen Last modified at 30.9.2013 12:12 by Tapio Lehtinen	
<input type="button" value="Save"/> <input type="button" value="Cancel"/>	

Mitenkäs e-kirjojen käyttöä alettiin edistää...?

E-kirjapäivä 6.9.2013

Osallistujat verkkoresurssi-, kokoelma-, asiakas- sekä opetus- ja tietopalveluista + kaikki palvelupäälliköt

Päivän tavoitteet

- kartoittaa keskustellen e-kirjoihin ja niiden käyttöön liittyviä haasteita ja kehittämismahdollisuuksia
- löytää ideoita ja keinoja saada e-kirjat osaksi asiakkaiden, henkilökunnan ja kirjaston toiminnan arkea
- tehdä suunnitelma asioiden eteenpäin viemiseksi

E-kirjapäivän tuloksia

Perustettiin kolme työryhmää

1. Koulutus- ja ohjeistusryhmä
2. Viestintä- ja markkinointiryhmä
3. Käytettävyysryhmä

E-kirjapäivän tuloksia

1. Koulutus- ja ohjeistusrukkasen tehtävät

- suunnittelee ja valmistaa tarvittavan ohjeistusmateriaalin (toimii myös koulutusmateriaalina)
- suunnittelee ja toteuttaa kirjastohenkilöstön koulutuksen
- suunnittelee e-kirjoihin liittyvät koulutukset toistuvina toiminnan rakenteisiin
- määrittelee oppimisen eri tasot: mikä aines opetetaan tietoisuina, mikä erillisinä koulutuksina ja mikä integroidaan th-opetukseen

E-kirjapäivän tuloksia

2. Viestintä- ja markkinointirukkasen tehtävät

- selvittää tieteenaloittaista tietoaaineistojen markkinointia
- asiakkaiden osallistaminen / asiakasnäkökulman selvittäminen koulutukseen ja ohjeistukseen
- pohtii keinoja lisätä e-kirjojen näkyvyyttä yleensä

E-kirjapäivän tuloksia

3. Käytettävyyssrukkasen tehtävät

- selvittelee mitä uusia laitteita tarvitaan sekä tarvittavien laitteiden kustannuksia
- määrittelee sen tekniikan (laitteet, ohjelmat), jossa kirjasto antaa käyttötukea e-kirjojen käytössä
- kartoittaa Finnan mahdollisuuksia e-kirjojen käytön edistämiseksi
- suunnittelee Opparin/Oppituvan ja kirjaston yhteistyötä e-kirja-asioissa

E-kirjapäivän tuloksia

Verkkoresurssipalveluille tehtäväksi

- ohjeistus ja kuvaus käyttöoikeuksista ja etäkäytöstä

Palvelupäälliköille tehtäväksi

- miettiä, miten kukin vie e-kirja-asiaa eteenpäin sekä omassa toimintakentässään (erilaiset foorumit ja tapaamiset) että oppiaineysteistyössä
- miettiä, miten e-kirja-asia sidotaan toiminnan rakenteisiin

Mitä on saatu aikaiseksi...?

Ohjeistus

- **Ensisijaisesti pdf-muotoisina**
 - helppo päivittää, seurata näytöltä vaihe vaiheelta ja tulostaa
- **Kotisivuille + [Josku-tietokantaan](#)**
- **Kirjaston intraan lisäohjeita asiakaspalvelun tarpeisiin**

Ohjeistus

E-kirjaohjetaulukko

- suurimmat / käytetyimmät / poikkeavimmat e-kirjapalvelut
- lopullinen muoto?? Entä muut e-kirjapalvelut??

Palvelukohtaiset ohjeet

- e-kirjojen lataaminen lukuohjelmaan (esim. [Ebrary](#))
- pilkottava osiin (kaikille palveluille yhteiset osat erikseen)?

Koulutus

Kirjaston sisäiset koulutukset

1. Ensimmäinen koulutuskerta

- e-kirjakokoelmien esittely
- e-kirjojen etsiminen (Josku / Nelli)
- e-kirjojen käyttö (paikallis-/etäkäyttö, selain-/lukuohjelmakäyttö, erilaiset käyttäjämäärät ja -oikeudet jne.)

Koulutus

Kirjaston sisäiset koulutukset jtk.

2. Toinen koulutuskerta - harjoittelu

- lukuohjelman (ADE) asentaminen, tietokoneiden auktorisointi, kirjojen lataaminen lukuohjelmiin, lukuohjelman käyttö

3. Kolmas koulutuskerta?

- e-kirjat mobiililaitteissa?
- muuta?

Koulutus

Asiakaskoulutus

1. Säännölliset peruskoulutussessiot

- kaikille avoimia
- tarkka sisältö avoin
- myös ACP-koulutuksia?

Koulutus

Asiakaskoulutus

- 2. Integrointi tiedonhaun opetukseen (perustutkinto-opiskelijat ja jatkokoulutettavat)**
 - tarkka sisältö avoin
- 3. Muu koulutus? Aloittavien opiskelijoiden Kirjastostartit? Tietoiskut? Opetus- ja tutkimushenkilökunnalle suunnattu koulutus? Jalkautuminen laitoksille?**

Markkinointi ja viestintä

Kotisivuille [e-kirjaosio](#)

- tietoja e-kirjakokoelmista, e-kirjojen löydettävyydestä (Josku / Nelli) ja käytettävyydestä (paikallis- ja etäkäyttö)
- ohjeita ja oppaita

Opetussuunnitelmayhteistyö

- tarjottu kirjaston tukea tietoaaineistojen (ml. e-kirjat) asiantuntijuuden näkökulmasta
- erityispedagogiikan laitoksen kanssa yhteistyö jo sovittu aloitettavaksi

Markkinointi ja viestintä

SOME

- Blogi: tieteenalakohtaisiin osioihin säännöllisesti nostoja e-kirjoista
- FB

LibGuides?

QR-koodit?

- Painettuihin kurssikirjoihin jotka myös elektronisina

Markkinointi ja viestintä

E-kirjakampanjat

- syksyisin ja keväisin parin-kolmen vuoden ajan
- ensimmäinen (vko 49/2013 tai) keväällä 2014 – kokemusten perusteella päätetään seuraavien kampanjajaksojen pituus
- pohjaksi etukäteen ‘vapaan sanan’ mahdollisuus asiakkaille e-kirjoista ja e-kirjakokemuksista Facebookiin sekä kirjastojen tiloihin
- kampanjalle oma sivu nettiin (ohjelma, aikataulut, linkit ym.)?
- ACP-koulutus?

Markkinointi ja viestintä

E-kirjakampanjat jtk.

- neuvontapäivystys kirjastoissa yhden(?) päivän ajan (henkilökohtainen opastus, asiakkaiden laitteet: lukuohjelmien lataus ja laitteiden auktorisointi)?
- avoin online-neuvonta sovittuina päivinä/kellonaikoina?
- aktiivinen SOME-päivittäminen, näyttely, välittäjien / kustantajien markkinointimateriaaleja?

Käytettävyys

**Hankitaan tabletit kirjastojen asiakaspalvelupisteisiin
henkilökunnan käyttöön**

**Sovittu yhteistyöstä aloittamisesta tietotekniikkakeskuksen (Tike)
ja Opparin / Oppituvan kanssa**

Finna???

Mitä seuraavaksi?

Jatkosuunnitelmia / mielessä pidettävää...

- **työ jatkuu: suunnitelmat tarkentuvat -> käytäntöön**
- **muutetaan, mikä ei toimi**
- **vastuutukset!**
- **toiminnan rakenteisiin sitominen (ei kertaluonteista kampanjointia)!**
- **opetus- ja tutkimushenkilöstö?**
- **asiakastuki riittävää ja oikeanlaista?**
- **yhteistyömuodot Tiken ja Opparin/Oppituvan kanssa?**
- **seuranta:**
 - kirjaston tietoaineistopäivät
 - käyttötilastot

Kysymyksiä ja kommentteja?

Lisätietoja: kaarina.merilainen@uef.fi

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

www.uef.fi